

8 MYTER OM CANNABIS 4.0

STUDIEHANDLEDNING

Denna studiecirkel är framtagen för föreningar och grupper av människor, som snabbt vill få en bra kunskap i cannabisfrågan. På tre träffar och minst nio studietimmar så får deltagarna ta del av följande material:

- Skriften ”8 myter om cannabis 4.0” av författaren, frilansreportern och föreläsaren Pelle Olsson
- En film som heter ”Cannabis – vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige?”

Materialet är framtaget av studieförbundet Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, NBV.

För er som vill veta mer

För er som vill veta mer om vad en studiecirkel och vad NBV är bjuder vi på några sammanfattande texter. Fördjupning finns på nbv.se. Tveka aldrig med att höra av er till NBV om ni har frågor eller vill veta mer om folkbildningen, våra metoder eller vad vi kan göra tillsammans.

Vad är en studiecirkel?

Studiecirkeln är en demokratisk arbetsform där deltagarna tillsammans lär sig mer om ett ämne de är intresserade av. Genom att deltagarna diskuterar, reflekterar och delar med sig av sina tankar och erfarenheter så ökar hela gruppens samlade kunskap. Studiematerial och studieplan ska stimulera till diskussioner och samtal, inte ge alla svar. I studieplanen finns inget facit, bara förslag till frågeställningar. Naturligtvis kan ni välja helt andra frågor att diskutera. En studiecirkel består av minst tre personer, inklusive cirkelledaren. Gruppen bestämmer tillsammans med NBV vem som ska leda arbetet (cirkelledare) och bestämmer också hur de vill arbeta på och mellan träffarna.

För att räknas som studiecirkel ska ni:

- vara minst tre deltagare, inklusive ledaren och kan vara upp till 20 deltagare, varje deltagare ska delta vid minst tre träffar och minst en av de tre första träffarna
- träffas en till tre gånger per vecka, men det går också att träffas till exempel varannan vecka
- arbeta en till fyra studietimmar per gång, en studietimme är 45 min
- träffas minst tre gånger och totalt minst nio studietimmar
- arbeta tills det gemensamma målet har uppnåtts

Ta kontakt med närmaste NBV-kontor så hjälper de er att komma igång. Närmaste kontor hittar du på www.nbv.se.

Vad är NBV?

NBV är ett studieförbund som ägnar sig åt folkbildning genom att huvudsakligen genomföra studiecirkel och kulturprogram i samarbete med föreningar och grupper. Syftet är att ge människor möjlighet att få ökade kunskaper, utveckla sina idéer och intressen och få en personlig utveckling. NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, får människor och idéer

att växa. Vår verksamhet bygger på fritt och frivilligt folkbildningsarbete och vilar sedan 120 år tillbaka på idéerna om nykterhet, demokrati och bildning. NBV är ett partipolitiskt neutralt och religiöst obundet studieförbund. Vårt uppdrag kommer från våra medlemsorganisationer och verksamheten möjliggörs genom tusentals ideella cirkelledare, föreningsfunktionärer samt stöd från stat, kommun och landsting.

- NBV har som utgångspunkt att varje människa i samverkan med andra växer genom folkbildning.
- NBV erbjuder människor att välja NBV för att öka sin kunskap, uppleva kultur och möta nykterhetsrörelsens idéer i en välkomnande miljö.
- NBV vill genom verksamheten stärka alla människors lika värde, ge verktyg för föreningsfrihet och rätten att uttrycka sina åsikter.

Bakgrund

Narkotikapolitiken befinner sig i en brytningstid. Kanada, Uruguay och ett antal delstater i USA har legaliserat cannabis och det finns länder i Europa som vill ta samma väg. Samtidigt är det flera europeiska länder som tydliggjort att de inte vill legalisera, utan istället satsa på andra insatser för en bra och effektiv narkotikapolitik. Parallellt trycker en stark cannabisindustri på – med nya produkter och nya målgrupper – där Europa är en viktig marknad.

Det sker även en hel del forskning kring cannabis. Både om eventuella positiva effekter och om möjliga biverkningar. De senaste årens forskning har inte lett till några väsentliga nya upptäckter, varken om skadeverkningar eller medicinska egenskaper. Däremot har vetenskapliga studier på ett tydligare sätt kunnat förklara drogens negativa effekter på människokroppen och på folkhälsan i stort.

Erfarenheterna från de länder som legaliserat drogen har däremot lärt oss mer om de samhälleliga konsekvenserna. Alla sådana kunskaper motverkas dock av de som tjänar pengar på hasch- och marijuanaprodukter. Genom skicklig marknadsföring och välfinansierat lobbyarbete påverkas medier, politiker, folkopinionen och i slutändan även forskningen. Det märks särskilt i USA, där allt färre politiker på alla nivåer försvarar det federala förbudet mot cannabis.

Företagens ekonomiska och narkotikapolitiska framgångar i Nordamerika sprider sig över världen. I Europa görs det framför allt genom att satsa på så kallad ”medicinsk cannabis”. Här ingår numera att lansera CBD, cannabidiol, som mirakelmedicin, undergörande hudkräm och hälsokost.

Även i Sverige har attityderna till cannabis blivit mer liberala. De flesta svenskar är dock alltså emot en legalisering och stödjer konsumtionsförbudet för cannabis och annan narkotika.

Vi behöver helt enkelt lära oss mer om cannabis, så att fler vill och vågar diskutera frågan i olika sammanhang.

Upplägg på studiecirkeln - 8 myter om cannabis

Grunden för denna studiecirkel är att ni träffas vid minst tre tillfällen. Det innebär att varje träff ska vara minst tre studietimmar (en studietimme = 45 minuter), men behöver ni mer tid så är det upp till gruppen att lägga till fler träffar.

Som grund för era samtal i denna studiecirkel finns två studiematerial:

- Till första träffen ska ni titta på filmen "Cannabis - vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige?". Antingen kan ni titta på filmen inför träffen eller så ser ni filmen tillsammans under träffen. Filmen är knappt 16 minuter lång. Kontakta NBVs verksamhetsutvecklare för att få tillgång till filmen.
- Till träff 2 och 3 ska ni ha läst delar av häftet "8 myter om cannabis 4.0" av journalisten Pelle Olsson.

I denna studieplan beskrivs varje träff med instruktioner till såväl deltagare som studiecirkelledare.

Träff 1:

Filmen ”Cannabis – vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige?”

Till första träffen ska ni titta på filmen ”Cannabis – vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige?”. Antingen kan ni titta på filmen inför träffen eller så ser ni filmen tillsammans under träffen. Filmen är knappt 16 minuter lång.

Tips till dig som cirkelledare

Om ni är en helt ny grupp kan det vara bra att ha en presentationsrunda och göra en övning eller två för att lära känna varandra lite mer.

Frågor som kan vara intressanta att prata om är:

- Varför är du engagerad i cannabisfrågan?
- Vad vill du få ut av den här studiecirkeln?
- Vad tycker du om att göra när du inte är här?
- Vilka andra samhällsfrågor är du engagerad i?

Det kan också vara klokt att då och då fråga deltagarna om det var något särskilt de tänkte på när de såg filmen eller läste texterna. Diskussionsfrågorna här nedan är enbart förslag och det är bra och spännande att utforska deltagarnas egna frågeställningar och funderingar.

Diskussionsfrågor till första träffen

Nu har ni sett denna korta reportagefilm om cannabis i USA.

- Vad blev ni förvånade över? Och varför?
- Vad lärde ni er av filmen?

Dr. Lynn Fox beskriver hur cannabisbruk hos unga elever påverkar deras skolresultat, att det påverkar deras förnuft och sociala relationer. Hon beskriver det som att de tappar sin potential och slutar skolan med låg motivation och få färdigheter.

- Stämmer detta överens med den bild du hade av cannabisanvändare?
- Förekommer denna bild inom journalistiken eller inom populärkultur? Vilken bild av cannabisanvändare skildras oftast inom populärkulturen?

Filmen visar på en del sociala insatser för att minska bruket av cannabis.

- Vad tänker ni om deras verksamhet och förhållningssätt?

Aktivisten Steve DeAngelo beskriver fördelar med cannabis; utökat tålamod, utvecklad lekfullhet, ökad kreativitet och kärlek till naturen för att nämna några. Han beskriver det nästan som en andlig upplevelse.

- Tror ni att många cannabisanvändare lockas av denna nyandlighet?
- Vad är det som gör att cannabis och tankesättet runt drogen passar in i dagens samhälle?

I filmen ser ni en liten del av den kommersiella marknad som just nu växer rejält kring cannabisprodukter, särskilt med produkter som inte behöver rökas, till exempel läsk och godis.

- Vilka risker ser ni med dessa produkter?

Filmen och kommande häfte presenterar delar av den forskning som finns om cannabis och här blir forskningsläget allt tydligare. Trots det är debatten full av legaliseringsrörelsens ar-

gument (som vi ska fördjupa oss i under träff 2 och 3). Desinformation via sociala medier och internet i stort är vanligt förekommande.

- Källkritik och källtillit diskuteras allt mer och är en viktig aspekt när det gäller spridning av kunskap och desinformation kopplat till cannabis. Hur får vi fler att värdera forskningen och det vi faktiskt vet om cannabis?

Filmen avslutas med en fråga som verkligen tåls att diskuteras:

- Vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige

Träff 2:

De 4 första myterna om cannabis

Inför denna träff ska alla deltagare ha läst sidorna 7-29 i Pelle Olssons ”8 myter om cannabis 4.0”, det vill säga de fyra första myterna om cannabis.

Tips till dig som cirkelledare

Börja gärna träffen med en runda om vad de särskilt kommer ihåg från förra träffen. Gå ett varv och lyssna in om deltagarna har funderat på något särskilt sedan första träffen.

Diskussionsfrågor till andra träffen

Första myten handlar om att cannabis inte alls är så farligt som många tror. I häftet beskrivs delar av den nya forskning som finns, men det pekars också på behovet av ytterligare kunskap.

- Hur farligt verkar cannabis vara, om ni jämför med andra former av narkotika eller saker i samhället som är farligt? Tillräckligt farligt för att motivera en omfattande skyddspolitik?
- Vilka risker och skador med cannabis kände ni till innan? Hur kommer det sig?
- Tycker ni att cannabisens skadeverkningar lyfts fram i den svenska debatten om cannabis? Hur kan de lyftas och spridas bättre?

Andra myten handlar om att alkohol är mycket värre och att detta skulle vara ett argument för att legalisera eller avkriminalisera cannabis.

- Det är tydligt att alkoholens och cannabisens skadeverkningar är olika. Hur relevant är det att jämföra dessa två droger?
- När man rökt cannabis kan kognitiva förmågor, som inlärningsförmåga och korttidsminne, påverkas i flera dygn efteråt. Vissa cannabinoider, som THC, lagras i fettvävnaden och

kan finnas kvar i kroppen i flera veckor. Det betyder inte att personen upplever något rus, men kan ge positivt utslag på ett drogtest. Vad kan det innebära för individen? För samhället?

- Ibland talas det om att ungas minskade alkoholkonsumtion i Sverige beror på att de istället använder cannabis – men studier visar att de som använder cannabis snarare dricker mer alkohol. Vad tror ni att det beror på?

Tredje myten handlar om att alla har rökt på. All form av forskning visar att detta inte stämmer och att användandet varierar rejält i olika delar av världen.

- I Sverige är användandet av cannabis relativt lågt. Varför tror ni att det är så?

- I den pågående narkotikadebatten ges ibland bilden av att cannabisanvändandet är mer utbrett än vad det egentligen är. Vilka anledningar kan det finnas till det?

- Jämför siffrorna för global användning och användning i Colorado på sidan 24 – varför är skillnaden så stor tror ni?
- Vilken betydelse har fakta och forskningsresultat för svensk narkotikapolitik?

Fjärde myten handlar om att en del tycker att det är en rättighet att använda cannabis. Frågan handlar givetvis om individens och kollektivets frihet, som så ofta när det gäller skyddspolitik.

- Ska individen få bestämma själv om hen vill nyttja cannabis och andra droger? Vilka skäl tycker du finns för ett förbud av dessa produkter och därmed en begränsning av användarens frihet?
- Texten pekar bland annat på barns rätt att skyddas från olaglig narkotika. Hur ser du på omgivningens rätt till frihet och hur cannabis begränsar omgivningen?
- På sidan 29 beskrivs ett flertal yrken som skulle vara olämpliga att utföra under påverkan av cannabis, kan ni komma på fler utifrån det ni nu har lärt er?

Träff 3:

De 4 sista myterna om cannabis

Inför denna träff ska alla deltagare ha läst sidorna 30-49 i Pelle Olssons ”8 myter om cannabis 4.0”, det vill säga de fyra sista myterna om cannabis.

Tips till dig som cirkelledare

Det här är studiecirkeln's sista träff. Passa på att kolla av med gruppen om det är något särskilt de vill diskutera, utöver discussionsfrågorna här nedan.

Avsluta gärna med en runda: Låt alla säga något som varit extra bra med er studiecirkel och något man särskilt kommer att ta med sig.

Diskussionsfrågor till tredje träffen

Femte myten handlar om cannabis som läkemedel. Inledningsvis får vi veta att den amerikanska legaliseringsrörelsen har som huvudstrategi att jämställa cannabis med läkemedel. Detta görs även i Sverige.

- Numera används begreppet "medicinsk cannabis" flitigt. Vad det inkluderar är dock inte definierat och det får ofta en bredare betydelse än cannabinoidbaserade läkemedel. Vad kan det finnas för syfte med att använda ett begrepp som "medicinsk cannabis"? Vi talar ju aldrig om "medicinsk koka" eller "medicinsk opium"?
- De läkemedel som är godkända i Sverige är baserade på cannabinoider och inte cannabis. Vad är skillnaden?
- I texten beskrivs till exempel Kalifornien som först legaliserade cannabis i medicinskt syfte och tio år senare, 2018, legaliserade även för rekreationell användning. Legaliseringen genomfördes trots svag evidens när det gäller medicinska effekter och trots avrådan från samtliga amerikanska läkarorganisationer. Hur kan det ha blivit så här?

Sjätte myten handlar om att CBD framställs som en hälsokur, men att forskningen på området fortfarande är för svag och att fler studier behövs för att kunna fastställa både eventuella positiva och negativa effekter.

- Trots att evidensen för positiva effekter av CBD är svag och forskningsläget är oklart vad gäller biverkningar, satsas det stort på CBD i produkter som hälsokost och kosmetika. Varför tror ni att det investeras så stora pengar i dessa produkter?
- Har ni mött någon reklam eller annan marknadsföring, exempelvis genom kända personer eller influencers, för CBD-produkter? Vad handlade reklamen eller inläggen om? Vem tror ni att de vände sig till?
- Tror ni att dessa produkter, som inte klassas som narkotika så länge de inte innehåller THC, påverkar synen på cannabis i stort – och i så fall hur och varför?

Sjunde myten handlar om att man blir lugn och fridsam av cannabis. Texten beskriver att det typiska cannabisruset gör att man är lugn och avslappnad men att bilden inte är så enkel.

- Om vi leker med tanken att all forskning enhälligt skulle peka på att man blir lugn och fredlig av cannabisanvändning (vilket alltså inte är fallet), skulle det ändå vara ett starkt argument för att legalisera drogen?
- Texten beskriver ett flertal studier med motsägelsefulla eller otydliga forskningsresultat. Hur vana är ni att tolka forskningsresultat? Tror ni att mottagarens ideologiska position påverkar hur vi tolkar och förhåller oss till forskning om till exempel narkotika? Är journalister och debattörer i Sverige bra på att beskriva forskningsläget gällande till exempel cannabis?

Åttonde och sista myten handlar om att förbud inte hjälper. Som bevis mot denna myt lyfts till exempel Colorado som legaliserat cannabis sen några år tillbaka.

- När legaliseringsförespråkare hävdar att förbud inte hjälper, vad menar de då? Vad är det som blir bättre, enligt dem, om drogen görs laglig?
- Erfarenheterna från de länder och delstater som legaliserat cannabis är att den illegala marknaden minskar, men ändå kvarstår till stor del. Vad tror ni att det beror på?
- I texten beskrivs jämförande siffror mellan Portugal och Sverige. När Portugal, i samband med avkriminaliseringen, införde stora satsningar på vård och behandling lyckades de få ner narkotikadödligheten. Denna har dock stigit igen, då resurserna till vård nu minskat. Samtidigt har konsumtionen av cannabis i Portugal ökat de senaste åren. I Sverige har vi en låg konsumtion av cannabis, men en hög narkotikadödlighet. Vad kan vi lära av exemplet Portugal?

Snart är denna studiecirkel slut men diskutera gärna denna sista fråga:

- Vilket eller vilka argument tycker ni är starkast för att cannabis fortsatt ska vara en olaglig drog?
- Skulle ni känna er bekväma med att ta diskussionen med en person som förespråkar legalisering av cannabis?
- Vad vill ni lära er mer av?

Se även skriften "Cannabis som medicin – historia – politik – forskning" skriven av Pelle Olsson är också relevant i sammanhanget (ISBN 978-91-89572-20-1).

Rapporten "The health and social effects of nonmedical cannabis use" från Världshälsoorganisationen, WHO (ISBN 978-92-1510-24-0) innehåller en mängd intressanta och viktiga fakta.